

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з наукової роботи

Антоніна ДРОБІТЬКО

22.05. 2026 р.

Висновок розширеного засідання кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Інфраструктурне забезпечення комплексного розвитку територіальних громад» здобувача ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент (галузь знань 07 – Управління та адміністрування) Камашева Анатолія Володимировича (протокол № 10 від 20.05.2026 р.)

Публічна презентація наукових результатів дисертації Камашева Анатолія Володимировича «Інфраструктурне забезпечення комплексного розвитку територіальних громад» та її обговорення відбулися 20 травня 2026 р. на розширеному засіданні кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки. У результаті проведеної презентації та обговорення дисертації експерти у складі д-ра екон. наук, професора Гончаренко І.В., д-ра екон. наук, професора Полторак А.С. та присутні на засіданні. (31 особа, з них науково-педагогічних працівників 20 осіб) на засіданні кафедри дійшли таких висновків:

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямками університету та кафедри.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною науково-дослідної роботи Миколаївського національного аграрного університету за темою «Формування потенціалу місцевого розвитку територіальних громад» (номер державної реєстрації 0121U114744), у межах якої здобувачем обґрунтовано детермінантні складові інфраструктурного забезпечення громад у контексті комплексного розвитку у воєнний і післявоєнний періоди, розроблено підходи до його оцінювання, моніторингу та вдосконалення.

Актуальність теми зумовлена визначальною роллю інфраструктури у забезпеченні життєдіяльності, економічної стійкості та якості життя населення територіальних громад, а також масштабними руйнуваннями, спричиненими збройною агресією російської федерації. В умовах децентралізації, нестабільного безпекового середовища та повоєнного відновлення особливої ваги набувають комплексне оцінювання інфраструктурних потреб, захист критичної інфраструктури, безперервність надання базових послуг, залучення партнерських ресурсів, а також дотримання принципів безбар'єрності та інклюзивності. Дисертаційна робота відповідає пріоритетним напрямкам розвитку науки і техніки, визначеним

Законом України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року № 2623-III, у частині розв'язання важливих проблем розвитку соціально-економічного та людського потенціалу.

Результати дослідження узгоджуються з Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року та з цілями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, щодо формування згуртованої, конкурентоспроможної та стійкої держави, підвищення спроможності територіальних громад і забезпечення доступності якісних публічних послуг. Окремі положення роботи пов'язані з реалізацією місцевих програм Шевченківської сільської територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області.

2. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертаційна робота є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому викладено авторські теоретичні положення, методичні підходи та практичні рекомендації щодо оцінювання й удосконалення інфраструктурного забезпечення комплексного розвитку територіальних громад. Особисто здобувачем розроблено комплексний підхід до оцінювання інфраструктурного забезпечення, систему збалансованих показників, підходи до прогнозування та моніторингу, а також рекомендації щодо соціального партнерства, залучення ресурсів, безбар'єрності та інклюзивності. Опубліковані наукові праці містять положення, висновки і пропозиції, сформульовані особисто автором. Із праць, підготовлених у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення та результати, які належать здобувачеві.

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Обґрунтованість і достовірність наукових результатів забезпечено застосуванням комплексу взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціальних методів: аналізу та синтезу, систематизації, групування, графічного й економіко-статистичного аналізу, математичного моделювання, прогнозування та алгоритмізації. Інформаційну базу становлять праці вітчизняних і зарубіжних науковців, нормативно-правові акти України, статистичні дані Державної служби статистики України, матеріали Міністерства розвитку громад та територій України, офіційні дані Шевченківської сільської ради та інші відкриті інформаційні ресурси.

Достовірність, наукова новизна та обґрунтованість одержаних результатів підтверджуються логічним зв'язком між теоретичним, аналітичним і рекомендаційним блоками роботи, використанням офіційних даних, апробацією результатів та їх практичним упровадженням. Сукупність отриманих результатів забезпечує розв'язання наукового завдання щодо поглиблення теоретико-методичних засад і розроблення практичних рекомендацій з удосконалення інфраструктурного забезпечення комплексного розвитку територіальних громад в умовах воєнних і безпекових викликів та повоєнного відновлення.

4. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних засад та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення інфраструктурного забезпечення комплексного розвитку територіальних громад в умовах воєнних і безпекових викликів, повоєнного відновлення, а також упровадження принципів безбар'єрності та інклюзивності:

уперше:

розроблено комплексний підхід до оцінювання інфраструктурного забезпечення територіальних громад, який, на відміну від наявних, ґрунтується на інтеграції соціальної, економічної, транспортної, цифрової, екологічної та безпекової складових інфраструктури з урахуванням умов воєнного стану, ризиків безпекового середовища та потреб повоєнного відновлення;

обґрунтовано концептуальні засади розвитку інфраструктури територіальних громад на принципах безбар'єрності та інклюзивності, що передбачають інтеграцію потреб маломобільних груп населення, ветеранів, осіб з інвалідністю та інших соціально вразливих категорій у процеси стратегічного планування, проектування, модернізації та відновлення об'єктів місцевої інфраструктури;

запропоновано науково-методичний підхід до формування інфраструктурної стійкості територіальних громад в умовах безпекових загроз, що передбачає врахування рівня захищеності критичної інфраструктури, доступності базових послуг і здатності громади забезпечувати безперервність життєдіяльності населення у кризових умовах;

удосконалено:

понятійно-категоріальний апарат дослідження шляхом уточнення сутності поняття «інфраструктурне забезпечення комплексного розвитку територіальних громад», яке розглядається як інтегрована система матеріальних, організаційних, фінансових, безпекових та соціальних умов, спрямованих на забезпечення стійкого, безпечного й інклюзивного розвитку громади та підвищення якості життя населення;

методичні підходи до оцінювання рівня інфраструктурного забезпечення територіальних громад через застосування системи інтегральних показників, що дає змогу враховувати міжгалузеві взаємозв'язки, рівень безпекової спроможності, доступність інфраструктури та ступінь реалізації принципів безбар'єрності;

набули подальшого розвитку:

теоретичні положення щодо взаємозв'язку між рівнем інфраструктурного забезпечення та комплексним розвитком територіальних громад в умовах децентралізації, воєнних трансформацій і нестабільного безпекового середовища;

організаційно-економічний механізм залучення та використання партнерських ресурсів у процесі відновлення інфраструктури територіальних

громад, що передбачає системне поєднання міжнародної технічної та фінансової допомоги, ресурсів місцевих бюджетів, потенціалу громадських організацій і можливостей міжмуніципального співробітництва на основі визначення пріоритетних потреб, картування партнерів, формування банку проєктів, розподілу відповідальності, співфінансування та оцінювання експлуатаційної стійкості створених об'єктів;

партнерський підхід до планування та реалізації інфраструктурних проєктів, особливістю якого є узгодження стратегічних пріоритетів органів місцевого самоврядування з напрямками міжнародної донорської підтримки, потребами населення та спільними інтересами сусідніх громад, залучення громадських організацій до визначення потреб, консультацій, моніторингу й контролю, а також використання міжмуніципального співробітництва;

методичний підхід до оцінювання результативності міжнародної допомоги, діяльності громадських організацій та міжмуніципального співробітництва у відновленні інфраструктури територіальних громад із використанням системи ресурсних, соціальних, інституційних, територіальних та управлінських індикаторів, що дає змогу оцінити не лише обсяг залучених ресурсів, а й їх вплив на якість життя населення та стійкість розвитку громади.

5. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації

1.1. Статті у наукових фахових виданнях України

1. Камашев А. В. Соціальне партнерство як інструмент розвитку інфраструктурного забезпечення територіальних громад. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. № 5. С. 30–38. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnvpub.2022.5.4>

2. Камашев А. В. Світовий досвід розвитку інфраструктури територіальних громад. Modern Economics. 2021. № 30. С. 102–108. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-16)

3. Галунець Н. І., Камашев А. В. Роль аграрних підприємств у післявоєнній відбудові інфраструктури територіальних громад. Наукові перспективи. 2023. № 7(37). С. 91–103. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7\(37\)-91-103](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7(37)-91-103)

4. Лівандовська О., Камашев А. Інтегрований підхід до відновлення територій: управління розвитком та інфраструктурне забезпечення. Сталий розвиток економіки. 2025. № 3(54). С. 87–93. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-54-13>

5. Камашев А. В. Концепція Balanced Scorecard у системі стратегічного управління розвитком територіальних громад. Modern Economics. 2026. № 55. С. 139–145. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V55\(2026\)-19](https://doi.org/10.31521/modecon.V55(2026)-19)

Особистий внесок здобувача у публікацію № 3: досліджено роль аграрних підприємств у процесі відновлення інфраструктури територіальних громад після завершення війни в Україні.

Особистий внесок здобувача у публікацію № 4: досліджено роль інтегрованого підходу у процесі відновлення та розвитку інфраструктури територіальних громад.

1.2. Статті у виданнях, що входять до наукометричної бази Scopus

6. Kliuchnyk A. V., Kormyshkin Yu. A., Halunets N. I., Mukharskyi I. H., Kamashev A. V. The Impact of Amalgamated Territorial Communities Infrastructure on the Formation of Their Competitive Advantages. *International Journal of Management*. 2020. Vol. 11, No. 5. P. 1045–1057. DOI: 10.34218/IJM.11.5.2020.096

2. Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Камашев А. В. Розвиток інновацій в банківській системі. Молодь, наука, бізнес : матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Миколаїв, 2–3 жовтня 2018 р.). Миколаїв : МНАУ, 2018. С. 123–125.

8. Камашев А. В. Особливості роботи органів студентського самоврядування Миколаївського національного аграрного університету. Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України : матеріали 31-ї студентської науково-теоретичної конференції (м. Миколаїв, 20–22 березня 2019 р.). Миколаїв : МНАУ, 2019. С. 218–222.

9. Камашев А. В. Взаємозв'язок фінансового ринку та ринку фінансових послуг. Трансформація фінансової системи України: тенденції та перспективи розвитку : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 27–28 листопада 2019 р.). Миколаїв : МНАУ, 2019. С. 22–23.

10. Камашев А. В. Інфраструктурна субвенція у розвитку об'єднаних територіальних громад: Сучасне українське село: соціальні та економічні виклики : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті Валентина Івановича Тарасенка (м. Харків, 17–18 вересня 2020 р.). Харків, 2020. С. 128–130.

11. Камашев А. В. Роль комунальних підприємств в об'єднаних територіальних громадах. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 20–22 травня 2020 р.). Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 348–349.

12. Камашев А. В. Співробітництво громад як інструмент інфраструктурного розвитку територій. Theory, practice and science : proceedings of the XXIII International Scientific and Practical Conference (Tokyo, Japan, 27–30 April 2021). P. 218–219.

13. Камашев А. В. Роль концесії в процесі розбудови інфраструктури територіальних громад. The world science of modernity. Problems and prospects of development : proceedings of the XV International Scientific and Practical Conference (Paris, France, 25–26 March 2021). P. 83–84.

14. Камашев А. В. Електронний аудит земельного банку як елемент інформаційної інфраструктури територіальних громад. Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали

II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв – с. Коблеве, 9 червня 2022 р.). Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 31–32.

6. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

Основні наукові результати дисертаційного дослідження апробовано на науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема: Всеукраїнській інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Молодь, наука, бізнес» (м. Миколаїв, 2–3 жовтня 2018 р.); 31-й студентській науково-теоретичній конференції «Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України» (м. Миколаїв, 20–22 березня 2019 р.); III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Трансформація фінансової системи України: тенденції та перспективи розвитку» (м. Миколаїв, 27–28 листопада 2019 р.); I Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій пам'яті Валентина Івановича Тарасенка, «Сучасне українське село: соціальні та економічні виклики» (м. Харків, 17–18 вересня 2020 р.); VII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції» (м. Миколаїв, 20–22 травня 2020 р.); XV Міжнародній науково-практичній конференції «The world science of modernity. Problems and prospects of development» (Париж, Франція, 25–26 березня 2021 р.); XXIII Міжнародній науково-практичній конференції «Theory, practice and science» (Токіо, Японія, 27–30 квітня 2021 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти» (м. Миколаїв – с. Коблеве, 9 червня 2022 р.).

7. Наукове та практичне значення результатів дисертаційної роботи.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає у поглибленні наукових положень щодо сутності, складових і ролі інфраструктурного забезпечення у комплексному розвитку територіальних громад, розвитку методичних підходів до його інтегрального оцінювання та обґрунтуванні засад інфраструктурної стійкості, партнерства, безбар'єрності й інклюзивності. Практичне значення полягає у можливості використання запропонованих показників, алгоритмів, прогностичних розрахунків та організаційно-економічного механізму органами місцевого самоврядування під час діагностики інфраструктурних потреб, стратегічного планування, формування портфелів проєктів, залучення партнерських ресурсів та моніторингу результативності відновлення.

Науково-практичні рекомендації впроваджено в діяльність Шевченківської сільської територіальної громади. Аналітичні інструменти використано для комплексного аналізу інфраструктурного стану громади, оцінювання ефективності використання її ресурсного потенціалу, підготовки фінансово-економічних розрахунків, бюджетних програм та аналітичних матеріалів для прийняття управлінських рішень з урахуванням воєнних ризиків і перспектив повоєнного розвитку (довідка № 194/02-30/26 від 16.02.2026 р.).

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Миколаївського національного аграрного університету при викладанні навчальних дисциплін «Управління та планування розвитку територій», «Розвиток громад та місцеве самоврядування», «Сталий розвиток та соціальна відповідальність». Матеріали роботи також використовуються здобувачами вищої освіти при підготовці курсових, кваліфікаційних і наукових робіт із проблематики розвитку територіальних громад (довідка № 01-18/261 від 02.03.2026 р.).

8. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертаційна робота характеризується логічною послідовністю, зв'язністю та завершеністю викладу матеріалу, чітким формулюванням основних наукових положень, висновків і пропозицій. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, списку публікацій здобувача, вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел із 122 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 193 сторінки; у тексті розміщено 27 таблиць і 7 рисунків. Дисертація написана українською мовою; її мовно-стилістичне оформлення загалом відповідає вимогам наукового стилю та вимогам до кваліфікаційної наукової праці на здобуття ступеня доктора філософії.

9. Результати перевірки роботи на академічний плагіат.

Дисертаційну роботу перевірено з використанням системи StrikePlagiarism.com. За результатами опрацювання дисертації та представлених публікацій рецензентами ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації не встановлено. Порушень академічної доброчесності, які могли б перешкоджати поданню дисертації до захисту, не виявлено.

10. Обговорення основних положень і одержаних наукових результатів дисертації дозволяє відзначити окремі з них як дискусійні, а саме:

1. У дисертації інфраструктурне забезпечення трактується як інтегрована система матеріальних, організаційних, фінансових, безпекових і соціальних умов. Для посилення теоретичної визначеності доцільно чіткіше розмежувати категорії «інфраструктура територіальної громади», «інфраструктурний потенціал», «інфраструктурна спроможність», «інфраструктурна стійкість» та «інфраструктурне забезпечення», а також показати їх місце у причинно-наслідковій моделі комплексного розвитку громади. Окремого пояснення потребує віднесення окремих показників одночасно до економічної, соціальної та безпекової складових, що може спричиняти подвійний облік.

2. Запропонований комплексний підхід до інтегрального оцінювання охоплює значну кількість індикаторів і має прикладну цінність. Водночас методику варто деталізувати щодо нормування показників, обґрунтування вагових коефіцієнтів, правил роботи з пропущеними або непорівнюваними даними, визначення порогових значень та перевірки чутливості інтегральної оцінки. Репрезентативність висновків посилено б тестування методики на

громадах різних типів і масштабів та чітке розмежування впливу децентралізації, пандемії й воєнних руйнувань на динаміку показників.

3. Прогноз інфраструктурного забезпечення Шевченківської сільської територіальної громади формує корисну основу для планування, однак потребує докладнішого опису вихідних припущень, горизонту прогнозування, способів валідації та діапазонів невизначеності. Доцільно подати щонайменше базовий, оптимістичний і стресовий сценарії, урахувавши ризики повторних руйнувань, демографічних змін, коливань доходів місцевого бюджету, вартості ресурсів та обмеженої доступності співфінансування.

4. Система збалансованих показників і запропонований алгоритм оцінювання результативності доцільно доповнити паспортами ключових індикаторів: базовими та цільовими значеннями, джерелами даних, періодичністю оновлення, відповідальними виконавцями, допустимими відхиленнями та правилами коригування управлінських рішень. Практичну цінність рекомендацій підвищила б також деталізація етапів упровадження, строків, ресурсів, кошторисних орієнтирів і цифрового інструментарію моніторингу.

5. Партнерський механізм відновлення інфраструктури обґрунтовано змістовно, проте варто чіткіше визначити критерії відбору проєктів і партнерів, порядок розподілу ризиків та відповідальності, механізми запобігання конфлікту інтересів, умови експлуатаційної й фінансової стійкості об'єктів після завершення донорського фінансування. Положення щодо безбар'єрності та інклюзивності доцільно посилити процедурами участі ветеранів, осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп у проєктуванні й оцінюванні доступності об'єктів, а також апробацією рекомендацій у міських, селищних, сільських і прифронтових громадах.

Висловлені зауваження та пропозиції мають рекомендаційний і дискусійний характер, не заперечують одержаних наукових результатів, не знижують теоретичної та практичної значущості дисертації і можуть бути враховані здобувачем у подальшій науково-практичній діяльності.

З урахуванням зазначеного, на розширеному засіданні кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки

УХВАЛИЛИ:

1. Дисертація на тему «Інфраструктурне забезпечення комплексного розвитку територіальних громад» є завершеною самостійною науковою працею, яка містить наукову новизну та у якій розв'язано актуальне наукове завдання щодо поглиблення теоретико-методичних засад і розроблення практичних рекомендацій з удосконалення інфраструктурного забезпечення комплексного розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, воєнних і безпекових викликів та повоєнного відновлення. Одержані результати мають важливе теоретичне і практичне значення для спеціальності 073 – Менеджмент галузі знань 07 – Управління та адміністрування.

2. Основні результати дисертації відображено у 14 наукових публікаціях, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 публікація у виданні, що входить до наукометричної бази Scopus, та 8 публікацій у матеріалах наукових конференцій. Публікації висвітлюють основні наукові результати та апробацію положень дисертаційного дослідження.

3. Дисертаційна робота Камашева А. В. є самостійною оригінальною працею. За результатами перевірки та змістового аналізу роботи порушень академічної доброчесності, академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації не встановлено.

4. Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

5. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Камашева Анатолія Володимировича рекомендувати дисертацію «Інфраструктурне забезпечення комплексного розвитку територіальних громад», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент (галузь знань 07 – Управління та адміністрування), до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуюча

д-р екон. наук, проф.,

декан факультету менеджменту

Олена ШЕБАНИНА

Секретар, канд. юрид. наук, доц.

Людмила ПРОГОНЮК

Власноручні підписи О. Шебаніної

та Л. Прогонюк засвідчую

начальниця відділу кадрів

Людмила МАШКІНА